

СЕМАНТИЧНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА КВАНТИТАТИВНІ ПАРАМЕТРИ КОНЦЕПТУ *QUANTITY* В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

І.К. Кобякова, канд. філол. наук, О.І. Єгорова (Суми)

У статті здійснюється спроба семантичної ідентифікації концепту *QUANTITY* як інгерентного елементу концептуальної та мовної картини світу англословних народів. Визначаються квантитативні параметри імені даного концепту – лексеми *quantity*. За отриманими у ході лінгвістичного експерименту результатами здійснюється моделювання когнітивних зон генезису концепту *QUANTITY*.

Ключові слова: кількість, когнітивна зона, концепт.

И.К. Кобякова, О.И. Егорова. Семантическая идентификация и квантитативные параметры концепта *QUANTITY* в английском языке. В статье осуществляется попытка семантической идентификации концепта *QUANTITY* как ингерентного элемента концептуальной и языковой картины мира англоязычных народов. Определяются квантитативные параметры имени данного концепта – лексема *quantity*. По полученным в ходе лингвистического эксперимента результатам осуществляется моделирование когнитивных зон генезиса концепта *QUANTITY*.

Ключевые слова: количество, когнитивная зона, концепт.

I.K. Kobyakova, O.I. Yehorova. Semantic Identification and Quantitative Parameters of the Concept *QUANTITY* in the English Language. This article attempts a semantic identification of the concept *QUANTITY* as an inherent part of the conceptual and language world images of the English-speaking people. Quantitative parameters of the concept's name – the lexeme *quantity* – are defined. Cognitive zones of the genesis of the concept *QUANTITY* are modeled according to the results obtained via linguistic experiment.

Key words: quantity, cognitive zone, concept.

Ключовою ідеєю багатьох сучасних філологічних студій виступає фундаментальний принцип антропоцентричності мови, тобто її невід'ємний зв'язок з людиною, її свідомістю, мисленням та когнітивною діяльністю. Мовна картина світу розглядається як мовне "членування світу", відображене мовою [6, с. 65]. Будучи засобом збереження знань про світ, мовна картина світу не самотійна, а регулюється концептуальною картиною світу, що знаходить свою реалізацію у феноменах концептуалізації та категоризації.

Проблема категорій – одна й з найважливіших у науці. Категоризація як інтерпретація конкретного об'єкта явища або події, або ж як прояв будь-якої категорії [9, с. 50] є інгерентною функцією мовної картини світу. Сутність категоризації заключається у поділі всього онтологічного простору на різні категоріальні області [1, с. 39]. Концептуалізація

ідентифікується когнітологами як процес осмислення інформації, яка поступає до людини у результаті її когнітивної діяльності, процес утворення концептів, концептуальних структур та усієї концептуальної системи у мозку (психіці) людини, а також живий процес породження нових смислів (концептів) [5, с. 93].

Концепти, як "кванти знання" (визначення О.С. Кубрякової), виступають фундаментальними одиницями, що займають центральне місце у метамові лінгвістичної науки. Концепти – це елементи понятійних систем, що виступають віддзеркаленням перцепційного досвіду. Концепт *QUANTITY* виступає одним з базових концептів, що маніфестує організацію навколишнього світу та є однією з найбільш загальних властивостей буття. Об'єм концептуального змісту, поліаспектність, універсальність та широта вербального представлення даного концепту дає змогу говорити про існування макроконцепту *QUANTITY*.

Кількісні відношення об'єктивного світу реалізуються на трьох рівнях:

- 1) онтологічному, де кількість є завжди визначеною;
- 2) гносеологічному, де кількість пізнається точно або неточно;
- 3) мовному, де кількість вербалізується на векторах визначеності, апроксимації та невизначеності. Таким чином, можна говорити, що ментальне утворення – макроконцепт *QUANTITY* реалізується у мові в рамках трьох мікроконцептів: *DEFINITE QUANTITY*, *APPROXIMATE QUANTITY* та *INDEFINITE QUANTITY*.

Об'єктом даної статті виступає концепт *QUANTITY* як невід'ємна складова мовної картини англійців, предметом – семантична ідентифікація імені даного концепту та його квантитативні параметри, а матеріалом – автентичні лексикографічні джерела.

На доцільності застосування методу дефініційного аналізу лексичних одиниць робили акцент багато вчених. Зокрема, на змістову еквівалентність слова та його тлумачення вказує Ю.М. Караулов: "Узяті ... у чистому вигляді, словникові тлумачення, тобто висловлювання у правій частині словника, уявляють собою номінативні або номіналізовані словосполучення, приблизно еквівалентні у семантичному відношенні номінативному елементу (слову) у лівій частині, тобто на вході словника" [3, с. 278]. На когнітивний аспект лексикографічного матеріалу звертає увагу й Й.А. Стернін, зауважуючи, що "усі семи, що входять до складу тлумачення, відображають саме знання про предмет, який називає слово" [7, с. 13].

Задля проведення лінгвістичного експерименту звертаємося до автентичних тлумачних джерел, оскільки саме вони у найбільшій мірі рефлексують ментальні доробки носіїв англійської мови, а також дають змогу реалізувати ригористичний підхід до експлікації тлумачення номінації досліджуваного концепту. Одним з найбільш відомих академічних

словників англійської мови є словник видавничого дому "Oxford University Press" – *Oxford English Dictionary* (далі OED), що використовується як інформаційна база для описання мовних явищ на різних рівнях та має безперечний авторитет у науковців стосовно питання надання автентичності матеріалу. В огляді лексикографічних джерел, придатних для проведення семантичних досліджень, проф. В.В. Кабакчі, окрім OED, звертає увагу на доцільність звернення до *Webster's New World Dictionary* (далі WNWD), *Merriam-Webster's Collegiate Dictionary* (далі MWCD), *The American Heritage Dictionary of the English Language* (далі AHD), *Random House Webster's Unabridged Dictionary* (далі RHWD) та *The Century Dictionary. An Encyclopedic Lexicon of the English Language* (далі CDEL) [2, с. 50–51].

Для проведення компонентного аналізу використовуються тлумачні словники британського та американського варіанту англійської мови. Відомо, що компонентний склад словникової дефініції може бути якісно та кількісно неоднаковим у різних тлумачних словниках. Сучасні дослідники семантики часто стикаються із неповнотою, із тавтологічністю, а іноді й з явними алогізмами (некоректністю представлення системних значень слова) у межах словникової дефініції. Некритичність використання словникової дефініції може призвести до еклектичності у рамках дослідження. Розмаїття компонентного складу словникової дефініції в різних тлумачних словниках, на думку Ю.Л. Ухіної, пояснюється наявністю різних синонімічних засобів вираження одного й того ж значення, а також наявністю у складі дефініційного тексту різнотипної інформації. До факторів, що визначають засоби формулювання дефініції, можна також віднести досвід та мовну інтуїцію укладачів, як і тип та "вік" словника [8, с. 76–77]. Компонентний аналіз лексичного матеріалу має базуватися на аналізі дефініційного тексту з тлумачного словника, доповненим перевіркою дефініцій шляхом їх зіставлення з даними з інших лексикографічних джерел.

Шляхом суцільної вибірки зі словників було складено список семантичних множників (алонімів), що експлікують лексему *quantity*. Вибірка семантичних множників була сформована за наступними принципами:

1) до вибірки потрапляли лише ті лексичні одиниці, які за дефініційним текстом підпадали під закон тотожності ($A=A$) з позначуваним поняттям, а також ті, що відображали суттєво значущі характеристики для розуміння природи денотату. Таким чином, до складу вибірки були віднесені різночастиномовні алоніми, важливі для ідентифікації семантичного наповнення досліджуваних лексем: субстантиви як номінанти сутностей і прикметники як інгерентні ознаки цих сутностей;

2) квантитативна суть макроконцепту *QUANTITY* може бути омовлена відповідними дескрипторами з кількісною семантикою, відповідно до чого "некількісні" лексеми,

представлені у словникових дефініціях синонімічними поняттями були включені до позначення одного спільного семантичного множника (див. табл. 1, позиція 8);

3) оскільки метою даного дослідження є семантична ідентифікація концепту *QUANTITY* у синхронії, до вибірки не потрапили застарілі значення лексеми, позначені у словникових статтях відповідними помітками (*Obs.*, *†*, *arch.* тощо), та випадки рідкого вживання;

4) провідною рисою концепту як ментального феномену є його універсальність та генералізація відповідної тематики та словесних значень, тому з вибірки виключались "спеціалізовані" дефініції, що відносяться до окремих сфер людських знань;

5) до уваги при укладанні вибірки бралися лише загальні узуальні значення, а отже, до неї не увійшли діалогічні, колоквіальні, а також контекстуальні значення, адже концепт – сутність ментальна, у той час як контекст – "спроеційована", що реалізується на мовному рівні;

6) однокореневі лексеми, що позначають спільні поняття, розглядаються як один семантичний множник.

Результати семантичної дистрибуції лексеми *quantity* за дефініціями лексикографічних джерел представлені у Таблиці 1.

Таблиця 1

**СЕМАНТИЧНІ СХОДЖЕННЯ ТА ДЕВІАЦІЇ ДОМІНАНТНОЇ ЛЕКСЕМИ
ПОНЯТІЙНОГО КОРПУСУ *QUANTITY***

	Словники	OED	RHW D	AHD	MWC D	WNW D	CDEL	ω
	Семантичні множники							
1	size	+	+					2
2	magnitude	+	+		+		+	4
3	dimension	+						1
4	amount	+	+	+	+	+	+	6
5	sum	+						1
7	measurable	+	+	+	+	+	+	5
8	property/aspect/mode (of thing)	+	+	+	+	+	+	6
9	bulk	+				+		2
10	portion	+				+	+	3
11	number	+		+	+	+		4

15	extent		+				+	2
16	volume		+					1
17	area		+					1
18	degree		+				+	2
19	weight					+		1
20	system						+	1
21	quantum						+	1
22	aggregate						+	1
23	piece						+	1
24	part						+	1
25	proportion						+	1
26	great (amount or number)	+	+			+		3
27	considerable (amount of number)	+	+	+	+		+	5
28	specified	+	+	+				3
29	indefinite	+	+	+	+			4
30	fair	+						1
31	definite	+						1
33	particular		+					1
34	exact		+	+		+		3
35	determinable	+				+		2
36	comparable		+	+				2
37	countable			+				1
38	determinate				+			1
39	estimated				+			1
40	total				+			1
41	equal				+			1
42	indeterminate					+		1
43	large						+	1
44	little						+	1
45	diminutive						+	1

Представлені частотні дані (ω) дають змогу уточнити ядерні та периферійні дані семантичного наповнення лексеми *quantity*. До ядерних конститuentів відносяться семантичні

компоненти **amount** та **property (or aspect/mode) of thing**, які зустрілися у межах усіх шести текстів словникових статей, а також узагальнюючий семантичний компонент **measure**, представлена у словникових тлумаченнях спільнокореневими лексемами *measure, measurable, measurement*. До біляядерних належать семантичні компоненти з високим індексом частотності (5): *considerable (amount or number)*. До периферії першого ряду відносяться дескриптори з позиціями 3–4: *magnitude, number, portion, great (amount or number), exact, specified, indefinite*; всі інші семантичні множники з індексом частоти вживання менше 3 були віднесені до периферії другого ряду, як такі, що найслабше асоціюють з відповідним концептом.

Релевантною на даному етапі вважаємо перевірку отриманої інформації шляхом виявлення квантитативних параметрів досліджуваного поняття, що маркує другу стадію нашого лінгвістичного експерименту. Для цього обираємо перший список алонімів лексеми *quantity*, представлений у попередньому експерименті вибіркою з OED. Далі робимо вибірку алонімів цього слова. В експерименті були зареєстровані наступні ланцюжки алонімів лексеми *quantity*:

quantity	- <u>size</u> , <u>magnitude</u> , <u>dimensions</u> ; – <u>amount</u> , <u>sum</u> ; – that <u>property</u> of things which is involved in the questions ‘how great?’ or ‘how much?’ and is <u>determinable</u> , or regarded as being so, by <u>measurement</u> of some kind; – <u>great</u> or <u>considerable</u> amount or <u>bulk</u> ; – a (<u>specified</u>) <u>portion</u> or amount of an article or commodity; – an <u>indefinite</u> (usually a <u>fair</u> or considerable) portion or amount; – (with <u>def. article</u>) <u>the</u> portion or amount (of something) present in a particular thing or instance; – a specified, or indefinite (= fair, considerable) <u>number</u> of persons or things.
size	- <u>magnitude</u> , <u>bulk</u> , <u>bigness</u> , or <u>dimensions</u> of anything; – thickness or thinness (of a liquid mixture); <u>consistency</u> ; – a <u>particular</u> magnitude or <u>set</u> of dimensions; – magnitude, <u>extent</u> , <u>rate</u> , <u>amount</u> , etc., as a <u>standard</u> of immaterial things; – of persons in respect of mental or moral <u>qualities</u> , <u>rank</u> or <u>position</u> , etc; – <u>many</u> times, <u>far</u> .
magnitude	- the <u>quality</u> or fact of being <u>great</u> , in various senses; – greatness of <u>size</u> or <u>extent</u> ; – great <u>amount</u> or <u>importance</u> ; – size whether great or <u>small</u> ; – a <u>class</u> in a system of classification determined by size.
dimension	- <u>measurable</u> or <u>spatial extent</u> of any kind, as length, breadth, thickness, area, volume; measurement, measure, <u>magnitude</u> , <u>size</u> ; extent, <u>degree</u> ; – any of the component <u>aspects</u> of a <u>particular</u> situation, etc.; an <u>attribute</u> of, or <u>way</u> of viewing, an abstract <u>entity</u> .
amount	- the <u>sum</u> total to which anything mounts up or reaches in quantity or in <u>number</u> ; –

	the <u>full</u> value, effect, significance, or <u>import</u> ; – a <u>quantity</u> or sum viewed as a <u>total</u> .
sum	- a <u>quantity</u> or <u>amount</u> of money; – <u>sum</u> of money; – a quantity of money of a <u>specified</u> amount; – the <u>total number</u> ; – the total amount or quantity, the totality, <u>aggregate</u> , or <u>whole</u> ; – logical sum; – a <u>series</u> of numbers to be <u>added</u> or <u>cast up</u> .
property	- an attribute or quality belonging to a thing or person: in later use often, a quality or <u>characteristic in general</u> .
determinable	- capable of being determined; proper to be determined; – capable of being, or proper to be, legally or authoritatively <u>decided</u> or <u>settled</u> ; – capable of being <u>definitely limited</u> , <u>fixed</u> , <u>assigned</u> , or <u>laid down</u> ; – capable of being definitely <u>ascertained</u> ; liable to be terminated or to come to an end; <u>terminable</u> .
measure	- <u>action</u> , <u>result</u> , or <u>means</u> of measuring; – <u>size</u> or <u>quantity</u> as <u>ascertained</u> or <u>ascertainable</u> by measuring; – fashioned to fulfil <u>specified</u> requirements; appropriate for a <u>particular</u> purpose; – ample or deficient quantity in what is sold or given by measure; – an <u>instrument</u> for measuring; – a <u>unit</u> or <u>denomination</u> of measurement; – a method of measuring; esp. a <u>system</u> of <u>standard</u> denominations or units of <u>length</u> , <u>surface</u> , or <u>volume</u> ; – that by which anything is <u>computed</u> or <u>estimated</u> , or with which it is <u>compared</u> in respect of quantity; – <u>prescribed</u> or <u>limited extent</u> or quantity; – a quantity, <u>degree</u> , or <u>proportion</u> (of something), esp. as granted to or bestowed upon a person; – ‘measured’ <u>sound</u> or movement; – a <u>plan</u> or <u>course</u> of action intended to attain some object.
great	- <u>thick</u> , <u>coarse</u> , <u>massive</u> , <u>big</u> ; – <u>composed</u> of large particles; – <u>pregnant</u> ; <u>far</u> advanced in pregnancy; – having a <u>high</u> position in a scale of <u>measurement</u> or <u>quantitative estimation</u> ; – of material objects, with reference to <u>size</u> ; – of qualities, emotions, conditions, actions, or occurrences with reference to <u>degree</u> or <u>extent</u> ; – <u>important</u> , elevated, distinguished; – of more than ordinary importance, weight, or distinction; important, weighty; <u>distinguished</u> , prominent; famous, renowned; – important among all others of the kind; pre-eminent in importance; chief, <u>main</u> ; – of persons: <u>extraordinary</u> in ability, genius, or achievement; – <u>eminent</u> in point of mental or moral attainments or <u>magnitude</u> of achievement; of transcendent qualities in thought or action; exhibiting signal <u>excellence</u> in some important work; in recent use, the designation is often felt to imply in addition more or less attribution of <u>loftiness</u> and <u>integrity</u> of character.
considerable	- <u>worthy</u> of consideration or regard, <u>important</u> ; of consequence or <u>distinction</u> ; <u>highly</u>

	regarded or <u>esteemed</u> ; – worthy of consideration by reason of <u>magnitude</u> ; somewhat, rather, or pretty <u>large</u> in <u>amount</u> , <u>extent</u> , <u>duration</u> , etc; a <u>good deal</u> of.
bulk	- <u>heap</u> , cargo; – the <u>cargo</u> of a ship; a cargo as a whole; the whole <u>lot</u> (of a commodity); – a <u>body</u> of <u>great proportions</u> , a <u>huge</u> frame; – <u>size</u> ; – <u>magnitude</u> in three <u>dimensions</u> ; <u>volume</u> ; – great or <u>considerable</u> volume; – a <u>mass</u> ; the <u>collective</u> mass of any object; – greater <u>part</u> , or, in relation to <u>number</u> , the <u>majority</u> ; the <u>main body</u> ;
specified	that is or has been <u>definitely</u> or specifically mentioned, <u>determined</u> , <u>fixed</u> , or <u>settled</u> ;
portion	- the <u>part</u> (of anything) allotted or belonging to <u>one</u> person; a <u>share</u> ; – a <u>quantity</u> or allowance of food allotted to, or enough for, one person; – the part or share of an <u>estate</u> given or passing by law to an heir, or to be distributed to him in the settlement of the estate. – <u>dowry</u> ; – that which is allotted to a person by providence; lot, <u>destiny</u> , fate. – a part of any whole; – a part of the whole existing stock (of anything); a (limited) quantity or <u>amount</u> ; <u>some</u> .
indefinite	- <u>without distinct</u> limitation of being or character; having <u>no clearly defined</u> or <u>determined</u> character: indeterminate, <u>vague</u> , <u>undefined</u> ; – of <u>undetermined extent</u> , <u>amount</u> , or <u>number</u> ; <u>unlimited</u> ;
fair	- of an <u>amount</u> , an <u>estate</u> , <u>fortune</u> , etc.: <u>considerable</u> , ' <u>handsome</u> ', <u>liberal</u> .
definite	- having <u>fixed</u> or <u>exact limits</u> ; <u>clearly defined</u> , <u>determinate</u> , <u>fixed</u> , <u>certain</u> ; exact, <u>precise</u> .
number	- the <u>precise sum</u> or <u>aggregate</u> of any collection of individual things or persons; – a <u>particular</u> sum or aggregate of units; – a sum or <u>total</u> of abstract units; – a <u>symbol</u> or <u>figure</u> , or collection of these, which represents graphically an arithmetical total; – the particular mark or symbol, having an arithmetical <u>value</u> , by which anything has a place <u>assigned</u> to it in a series; – a <u>single</u> (numbered) <u>part</u> or <u>issue</u> of a book or periodical; – the <u>full tale</u> or <u>count</u> of a collection, company, or <u>class</u> of persons; – the <u>body</u> or aggregate of persons <u>specified</u> ; – a collection or company of persons or things; – a <u>certain</u> company, collection, or aggregate of persons or things, <u>not precisely</u> reckoned or counted, – pl. a <u>multitude</u> or aggregate of persons or things; – <u>many</u> ; – that <u>aspect</u> of things which is involved in considering them as <u>separate units</u> of which one or more may be taken or distinguished;

У результаті за укладеним списком семантичних множників вираховується семантична дистанція між цими одиницями за формулою

$$D = 1 - \frac{2q}{A + B},$$

де q – кількість спільних виділених семантичних множників слів-кореляторів, за якими змінюється показник семантичної дистанції (D), $A+B$ – загальна сума семантичних маркерів останніх.

У випадку збільшення кількості спільних сем значення коефіцієнту D зменшується, що дає право ідентифікувати ядерні дескриптори лексеми *quantity*:

bulk 0,65 – *magnitude* 0,68 – *size* 0,69 – *sum* 0,7 – *dimension* 0,71 – *amount* 0,73 – *great* 0,75 –
measure 0,8 – *specified* 0,8.

Більш віддаленими від ядра є лексеми, семантична дистанція яких знаходиться у діапазоні від 0,8 до 0,9, всі інші семантичні компоненти відносимо до периферійних:

fair 0,82 – *determinable* 0,83 – *indefinite* 0,84 – *portion* 0,84 – *considerable* 0,85 – *number* 0,85 –
definite 0,95 – *property* 1.

Порівнявши отримані результати на двох фазах лінгвістичного експерименту, можна констатувати, що:

1) лексеми *amount* та *measure* передають найбільш повно ідею номінатора концепту *quantity*, оскільки вони зустрілися у обох випадках дослідницького експерименту;

2) лексема *property* не відповідає вимогам семантичної тотожності з лексемою *quantity* і тому дистантує від вербалізації концепту *QUANTITY*. У цьому проявляється концептуальний антагонізм: кількість \neq якість (оскільки за законом діалектики якості передуює кількість) і кількість – якість (оскільки кількість інтерпретується людиною як певна властивість, характеристика, ознака об'єктів та явищ реального світу);

3) концепт *QUANTITY* у мовній свідомості носіїв англійської мови представлений ментальним блоком, що імплікує а) генералізовану кількість (*amount*), як властивість речей (*property*), вимірювання (*measure*), величину (*magnitude*) (ядерні компоненти), б) індефінітну чисельність та множинність (*great*, *bulk*, *considerable*) (біляядерні компоненти), в) число (*number*), кількісна точність та неточність (*specified*, *exact*, *indefinite*), частина від цілого (*portion*) (периферійні компоненти).

Виходячи з отриманих результатів, релевантним постає потенційна можливість моделювання когнітивних зон генезису концепту *QUANTITY*. Ф. Клікс зазначав: "Властивість розпізнавати різну кількість предметів одного й того ж або різних видів зустрічається вже серед уроджених програм поведінки. Бджоли диференціюють різну кількість пелюсток у квітів. Деякі

види пташок ... можуть навчитися розпізнавати кількість цяток та плям, числом 7 або 9" [4, с.211]. Розуміння кількісної сторони буття постає уродженою сутністю, інгерентною у тій чи іншій мірі живим істотам. *Першу когнітивну зону* можна вважати інстинктивною, оскільки людина ще не ідентифікувала процеси зіставлення величин як кількісні відношення. У *другій когнітивній зоні* людина іменувала кількістю властивість речей бути певним чином детермінованими шляхом неточного вимірювання. Це були "перцепційні" вимірювання та підрахунок, або ідентифікація кількісних характеристик за допомогою різних об'єктів навколишньої дійсності. У давнину люди не володіли технікою абстрактного мислення, у них не було потреби рахувати великі кількості, тому оперували поняттями "один", "два" та "три", а все інше для них залишалось невизначеним та генералізувалося у понятті "багато". Тому, *третьою когнітивною зоною* виступає зона сепарації визначеної та невизначеної кількості. Результатом необхідності фіксації кількісних представлень об'єктивного світу стало виникнення поняття натурального числа та системи числення, що маркує *четверту когнітивну зону*. Поняття числа привносить у життя людини певну кількісну визначеність, а також уможливорює перші математичні операції.

Таблиця 2

КОГНІТИВНІ ЗОНИ ЕВОЛЮЦІЇ КОНЦЕПТУ QUANTITY

	Когнітивні зони			
	Інтуїтивна	Перцепційна	Сепаративна	Математична
базові поняття	кількість взагалі	вимірювання і число	визначена і невизначена кількість	число
семантичні дескриптори	<i>quantity</i>	<i>measure and amount</i>	<i>definite and indefinite</i>	<i>number</i>

Концептуальна та мовні картини світу носіїв англійської мови представлені широким набором понять та уявлень, серед яких виокремлюється концепт *QUANTITY*. Результати дефініційного аналізу з використанням процесів формалізації та ідентифікації коефіцієнту семантичної дистанції корелюючи номінацій концепту уможливили виокремлення понять *amount* та *measure*, моделювання еволюції уявлень про кількість та її омовлення. Перспективним вважаємо подальше дослідження семантичного синхронічного та діахронічного буття та імен-вербалізаторів концепту *QUANTITY* на типологічних векторах.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бурдина З.Г. Традиционное и инновационное в теории категоризации / З.Г. Бурдина // Материалы международной конференции, посвященной научному исследованию Марии Дмитриевны Степановой и его дальнейшему развитию. – М. : МГЛУ, Институт языкознания РАН, 2001. – С. 38–43.
2. Кабакчи В.В. Значение, словарь и лингвистическое исследование / В.В. Кабакчи // STUDIA LINGUISTICA XVIII. Актуальные проблемы современного языкознания: Сборник. – СПб. : Политехника-сервис, 2009. – С. 49–58.
3. Караулов Ю.Н. Лингвистическое конструирование и тезаурус литературного языка / Ю.Н. Караулов. – М. : Наука, 1981. – 367 с.
4. Кликс Ф. Пробуждающееся мышление. У истоков человеческого интеллекта [Текст] : пер. с нем. Б.М. Величковского / Ф. Кликс ; общ. ред. канд. психол. наук Б.М. Величковского ; предисл. чл.-корр АН и АПН СССР Б.Ф. Ломова. – М. : Прогресс, 1983. – 304 с.
5. Краткий словарь когнитивных терминов / [сост. Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков, Ю.Г. Панкрац, Л.Г. Лузина]. – М. : Изд-во МГУ, 1996. – 245 с.
6. Попова. З.Д. Когнитивная лингвистика / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – М. : АСТ : Восток – Запад, 2007. – 314 с.
7. Стернин И.А. Лексическое значение и энциклопедическое значение / И.А. Стернин // Аспекты лексического значения : сб. науч. ст. – Воронеж, 1982. – С. 10–17.
8. Ухина Ю.Л. Субстантивы с вторичным метафорическим значением количества в русском и английском языках : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.20 / Ухина Юлия Львовна. – Казань, 2005. – 202 с.
9. Чейф У.Л. Память и вербализация прошлого опыта : пер. с англ. О.В. Звезгинцевой / У.Л. Чейф // Новое в зарубежной лингвистике. – 1983. – № 12. – С. 33–73.